

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 502 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на България за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на България за 2020 г.

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на България за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на България за 2020 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики¹, и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси², и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

- (1) На 17 декември 2019 г. Комисията прие годишната стратегия за устойчив растеж, с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2020 г. Тя взе надлежно предвид Европейския стълб на социалните права, провъзгласен от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г. Въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на 17 декември 2019 г. Комисията прие също доклада за механизма за предупреждение, в който беше посочено, че България е една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед.
- (2) Докладът за България за 2020 г.³ беше публикуван на 26 февруари 2020 г. В него бе оценен напредъкът на България в изпълнението на специфичните за държавата препоръки, приети от Съвета на 9 юли 2019 г.⁴, последващите

¹ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

² ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.

³ SWD(2020) 501 final.

⁴ ОВ C 301, 5.9.2019 г., стр. 117.

действия във връзка с препоръките, отправени през предходните години, както и напредъкът на страната по националните ѝ цели по стратегията „Европа 2020“. В доклада беше включен и задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011, чиито резултати също бяха публикувани на 26 февруари 2020 г. Анализът на Комисията ѝ даде основание да заключи, че в България вече не са налице макроикономически дисбаланси. През последните години уязвимостта на финансовия сектор беше съчетана с високо равнище на задлъжнялост и необслужвани кредити в корпоративния сектор. Вече не са налице дисбаланси, тъй като последователните мерки на политиките и благоприятната макроикономическа среда доведоха до допълнително намаляване на риска и уязвимостта.

- (3) На 11 март 2020 г. Световната здравна организация обяви официално световна пандемия от COVID-19. Това е тежка извънредна ситуация в областта на общественото здраве, която засяга гражданите, обществата и икономиките. Тя поставя националните здравни системи под силен натиск, причинява смущения в световните вериги за доставки, нестабилност на финансовите пазари и сътресения в потребителското търсене и се отразява отрицателно на различни сектори. Застрашени са работните места и доходите на хората, както и стопанската дейност на предприятията. Пандемията предизвика голямо икономическо сътресение, от което вече има значителни последици в Европейския съюз. На 13 март 2020 г. Комисията прие съобщение⁵, в което се призовава за координирани икономически мерки в отговор на кризата, включващи всички участници на национално равнище и на равнището на Съюза.
- (4) Редица държави членки обявиха извънредно положение или въведоха спешни мерки. Всички спешни мерки следва да бъдат строго пропорционални, необходими, ограничени във времето и в съответствие с европейските и международните стандарти. Те следва да подлежат на демократичен надзор и независим съдебен контрол.
- (5) На 20 март 2020 г. Комисията прие Съобщение относно активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж⁶. Както е посочено в член 5, параграф 1, член 6, параграф 3, член 9, параграф 1 и член 10, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1466/97 и член 3, параграф 5 и член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1467/97, клаузата улеснява координирането на бюджетните политики в период на драстичен икономически спад. В своето съобщение Комисията излага пред Съвета становището си, че предвид очаквания сериозен икономически спад вследствие на разпространението на COVID-19 настоящите условия позволяват активирането на клаузата. На 23 март 2020 г. министрите на финансите на държавите членки се съгласиха с оценката на Комисията. Активирането на общата клауза за дерогация позволява временно отклонение от плана за корекции за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че с това не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план. Във връзка с корективните мерки на Пакта за стабилност и растеж Съветът може също така да реши, по препоръка на Комисията, да приеме промяна във фискалната траектория. Общата клауза за дерогация не спира прилагането на процедурите, предвидени в Пакта за стабилност и растеж. Тя позволява на държавите членки да се отклонят от бюджетните задължения, които обичайно се прилагат, като същевременно дава възможност на Комисията

⁵ COM(2020) 112 final.

⁶ COM(2020) 123 final.

и на Съвета да предприемат необходимите мерки за координиране на политиката в рамките на Пакта.

- (6) Необходими са постоянни действия за ограничаване и контрол на разпространението на пандемията, за повишаване на устойчивостта на националните здравни системи, за смекчаване на социално-икономическите последици чрез мерки за подкрепа на предприятията и домакинствата и за гарантиране на подходящи здравословни и безопасни условия на труд с оглед на възобновяването на икономическата дейност. Съюзът следва да използва пълноценно различните инструменти, с които разполага, за да подкрепи усилията на държавите членки в тези области. Успоредно с това държавите членки и Съюзът следва да работят съвместно, за да подготвят мерките, необходими за връщането към нормалното функциониране на нашите общества и икономики, както и към устойчивия растеж, интегрирайки наред с другото зеления преход и цифровата трансформация и вадейки всички поуки от кризата.
- (7) Кризата, свързана с COVID-19, изтъкна гъвкавостта, която предлага единният пазар по отношение на адаптирането към извънредни ситуации. За да се гарантират обаче бърз и плавен преход към етапа на възстановяване и свободното движение на стоки, услуги и работници, извънредните мерки, които възпрепятстват нормалното функциониране на единния пазар, трябва да бъдат премахнати веднага щом престанат да бъдат абсолютно необходими. Текущата криза разкри необходимостта от готовност за действие при кризи в здравната система, като тази готовност включва по-специално подобрени стратегии за покупки, диверсифицирани вериги на доставки и стратегически запаси от основни консумативи. Тези елементи са изключително важни за разработването на по-обхватни планове за готовност за действие при кризи.
- (8) Законодателят на Съюза вече измени съответните законодателни уредби⁷, предоставяйки на държавите членки възможността да мобилизират всички неизползвани ресурси от европейските структурни и инвестиционни фондове, за да могат да се справят с извънредните последици от пандемията от COVID-19. Тези изменения ще осигурят допълнителна гъвкавост, както и опростени и рационализирани процедури. За да се намали натискът върху паричните потоци, за счетоводната година 2020—2021 държавите членки могат също така да се възползват от 100-процентово съфинансиране от бюджета на Съюза. България се насърчава да използва пълноценно тези възможности, за да помогне на хората и секторите, които са в най-затруднено положение.
- (9) Възможно е разпространението на социално-икономическите последици от пандемията да бъде неравномерно в различните региони на България поради различните модели на специализация, по-специално в регионите, зависещи в

⁷ Регламент (ЕС) 2020/460 на Европейския парламент и на Съвета от 30 март 2020 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013 и (ЕС) № 508/2014 във връзка със специални мерки за мобилизиране на инвестиции в системите на здравеопазване на държавите членки и в други сектори на техните икономики в отговор на избухването на COVID-19 (Инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса) (ОВ L 99, 31.3.2020 г., стр. 5) и Регламент (ЕС) 2020/558 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2020 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1301/2013 и (ЕС) № 1303/2013 по отношение на специалните мерки за предоставяне на изключителна гъвкавост за използване на европейските структурни и инвестиционни фондове в отговор на избухването на COVID-19 (ОВ L 130, 24.4.2020 г., стр. 1).

голяма степен от стопански дейности, за които е необходим пряк контакт с потребителите. Това води до съществен риск регионалните различия в България да се засилят, като се задълбочи вече наблюдаваната тенденция за увеличаване на различията между столицата и останалата част на страната, както и между градските и селските райони. В съчетание с риска от временни смущения в процеса на сближаване между държавите членки настоящата ситуация изисква целенасочени мерки на политиките.

- (10) На 30 април 2020 г. България представи своята национална програма за реформи за 2020 г. и своята конвергентна програма за 2020 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.
- (11) Спрямо България понастоящем се прилагат предпазните мерки на Пакта за стабилност и растеж.
- (12) В своята конвергентна програма за 2020 г. правителството планира номиналното салдо да се влоши, преминавайки от излишък в размер на 2,1 % от БВП през 2019 г. към дефицит от 3,1 % от БВП през 2020 г. След намалението, достигнало 20,4 % от БВП през 2019 г., съгласно конвергентната програма за 2020 г. се очаква през 2020 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да нарасне до 25,8 %. Макроикономическата и фискалната перспектива се характеризират с високата степен на несигурност, породена от пандемията от COVID-19.
- (13) В отговор на пандемията от COVID-19 и в рамките на координирания подход на Съюза България прие бюджетни мерки за увеличаване на капацитета на здравната система, за ограничаване на пандемията и за облекчаване на положението на засегнатите в особена степен хора и сектори. Съгласно конвергентната програма за 2020 г. тези бюджетни мерки възлизат на 1,3 % от БВП. Те включват по-високи разходи за здравни грижи и услуги в областта на социалната сигурност, както и схема за подпомагане на заетостта, предназначена за сектори в затруднено положение. Освен това България обяви мерки, които, макар и да нямат пряко отражение върху бюджета, ще допринесат за подпомагане на ликвидността на предприятията. Според конвергентната програма за 2020 г. те се оценяват на 0,6 % от БВП. Тези мерки включват гаранции от страна на притежаваната от държавата Българска банка за развитие и отсрочване на корпоративни подоходни данъци. Като цяло предприетите от България мерки са в съответствие с насоките, изложени в Съобщението на Комисията относно координирани икономически мерки в отговор на пандемията от COVID-19. Цялостното прилагане на тези мерки, последвано от пренасочване на фискалните политики към постигане на разумни средносрочни фискални позиции, когато икономическите условия позволяват това, ще допринесе за запазването на фискалната устойчивост в средносрочен план.
- (14) Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. при непроменена политика се предвижда дефицитът на България по консолидирания държавен бюджет да бъде 2,8 % от БВП през 2020 г. и 1,8 % през 2021 г. Съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да остане под 60 % от БВП през 2020 г. и 2021 г.
- (15) На 20 май 2020 г. Комисията представи доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора, вследствие на планираното от България нарушение на прага на дефицита в размер на 3 % от БВП през 2020 г. След оценка на всички действащи фактори в доклада се стига до заключението, че

критерият за дефицита, определен в Договора и в Регламент (ЕО) № 1467/1997, е изпълнен.

- (16) 13 март 2020 г. България обяви извънредно положение за периода от 13 март 2020 г. до 13 април 2020 г.; последва удължаване до 13 май 2020 г. и след това до 14 юни 2020 г. На 6 април 2020 г. парламентът прие предложение за изменение на държавния бюджет за 2020 г., представено от правителството. В новия бюджет се предвижда дефицит от 3,5 милиарда лева (2,9 % от БВП) в резултат на увеличените разходи за мерки, свързани с кризата, и очакваното намаление на приходите в размер на 2,4 милиарда лева. Предвижда се петкратно увеличение на тавана за новия дълг, който правителството може да поеме — от 2,2 милиарда лева на 10 милиарда лева. Като цяло България мобилизира финансов пакет от над 870 милиона лева по няколко оперативни програми, финансирани от европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014—2020 г., в подкрепа на здравната система и за преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията.
- (17) В отговор на кризата България въведе мярка за подпомагане на заетостта, посредством която държавата се ангажира да изплаща 60 % от доходите на работниците и свързаните с тях социалноосигурителни вноски за период до три месеца, при условие че работодателят плаща разликата и се ангажира да задържи работниците на работа. Допускат се предприятия, които са засегнати пряко от ограниченията, наложени заради извънредното положение. Допустими са също така предприятия от други сектори, които могат да докажат, че през март 2020 г. приходите им са отбелязали спад от 20 % в сравнение с март 2019 г.
- (18) Капиталът на Българската банка за развитие беше увеличен, за да се подпомогне ликвидността в икономиката. На банките бяха отпуснати 500 милиона лева за портфейлни гаранции за предоставяне на по-гъвкави условия за кредитиране на предприятията, а 200 милиона лева са предназначени за гаранции за безлихвени заеми на стойност до 4 500 BGN за хора, пуснати в неплатен отпуск от работодателя, и за самостоятелно заети лица. Българската банка за развитие ще приложи и схема за гаранции в размер на 100 милиона евро за заеми за МСП, финансирани по линия на оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ в рамките на Европейския фонд за регионално развитие. „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ преразгледа своя портфейл и е в процес на адаптиране на инструментите си за подкрепа на предприятията към настоящата икономическа действителност. Българската народна банка въведе пакет от мерки в размер на 9,3 милиарда лева, чиято цел е да се поддържа устойчивостта на банковата система и да се увеличи гъвкавостта ѝ, за да се намалят отрицателните последици от ограниченията за гражданите и предприятията.
- (19) Икономиката на България бе засегната тежко от кризата и това се отрази както на сектора на услугите, така и на производствения сектор. Отрицателното въздействие беше утежнено от намаляващото търсене и предлагане, както и от смущенията в световните вериги за създаване на стойност. Предприетите от правителството мерки за справяне с извънредната ситуация могат да спомогнат за смекчаване на последиците от кризата, но тяхното бързо и ефективно изпълнение ще бъде от ключово значение за запазване на заетостта и подобряване на ликвидността на дружествата, особено на МСП, и на самостоятелно заетите лица. При разработването и прилагането на тези мерки трябва да се вземе предвид устойчивостта на банковия сектор. В съответствие с

насоките на Комисията България отмени забраните за износ на лични предпазни средства и създаде „зелени коридори“ за бързи проверки на гранично-пропускателните пунктове.

- (20) COVID-19 оказва допълнителен натиск върху българската здравна система, чиято достъпност вече е ограничена в резултат на слабото публично финансиране, ограниченото покритие на здравното осигуряване, малкия брой медицински сестри и неравномерното географско разпределение на здравните работници. Следователно цялостната устойчивост, достъпност и капацитет на българската здравна система се нуждаят от укрепване. Предоставянето на допълнителни грижи (обща и специализирани) в амбулаторни условия, включително посредством консултации от разстояние, би намалило натоварването на болниците, а тестването и лечението трябва да са на разположение за всички, независимо от техния здравноосигурителен статус. На цялата територия на страната следва да се осигури подходящ достъп до здравните работници и техните услуги. Интегрирането на първичните и дългосрочните здравни грижи, както и на извънболничните грижи е от решаващо значение за възрастните хора и за най-уязвимите групи.
- (21) Според прогнозата на Комисията се очаква безработицата да нарасне до 7,0 % през 2020 г. и да намалее до 5,8 % през 2021 г. От началото на извънредното положение безработицата в сектора на хотелиерството и ресторантьорството, в големите градове, както и сред хората, завършили най-много средно образование, нарасна с бързи темпове. Правителството предприе мерки за защита на заетостта, по-специално чрез режими на работа с намалено работно време, които следва да бъдат приложени бързо и да бъдат допълнително засилени. Настоящият контекст дава основание работодателите и работниците, включително самостоятелно заетите лица, да получат широка подкрепа в сътрудничество със социалните партньори, за да се предотвратят по-нататъшни загуби на работни места. Капацитетът и мерките, приведени в действие от Националната агенция по заетостта, трябва да бъдат засилени в отговор на неблагоприятните ефекти върху пазара на труда. По-нататъшните усилия за активизиране, повишаване на квалификацията и преквалификация ще бъдат от основно значение, за да се върнат хората на работа, като същевременно работната сила се подготви за предизвикателствата и възможностите, произтичащи от цифровизацията. Кризата може да окаже значително въздействие и върху работниците в неформалната заетост, които се ползват с ограничен достъп до здравни услуги и социална закрила. Целенасочените мерки на политиката могат да предотвратят възможността неосигурените работници и най-уязвимите групи да изпаднат в още по-голяма бедност, както и да подобрят поминъка им по време на възстановяването.
- (22) Кризата, свързана с COVID-19, засяга в непропорционално голяма степен уязвимите групи и изостря съществуващите социални предизвикателства. Делът на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, беше висок още преди кризата, особено сред децата, възрастните хора, хората с увреждания и ромите, а социалните трансфери успяха да намалят бедността само в ограничена степен. Неравенството по отношение на доходите в България беше сред най-високите в ЕС, а ефектът на данъчните и осигурителните системи върху неговото намаляване — сред най-слабите в Съюза. За да се преодолее кризата, е необходимо да се предприемат мерки за отстраняване на недостатъците, установени още през предходните години, и по-специално по

отношение на схемата за минимален доход, която се нарежда сред най-неподходящите схеми в ЕС по отношение на извеждането на възползващите се от нея хора от бедността. Продължават да са от значение въпроси като осигуряването на социална закрила за всички, включително за работниците, упражняващи нестандартни форми на заетост, самостоятелно заетите лица и домакинствата с ниски доходи, осигуряването на подкрепа за доходите, на прехрана и на подходящи социални услуги, както и предоставянето на жилища за спешно настаняване и подкрепа за бездомните лица. Реформата на социалните услуги ще спомогне за стабилизирането на системата, а засиленото сътрудничество между здравните и социалните служби ще позволи да се достигне по-ефективно до хората, които не са в състояние да се грижат за себе си, и до лицата с увреждания. Много ромски домакинства, които се намираха в ситуация на крайна бедност още преди кризата, се нуждаят от посреднически услуги, както и от основни услуги и подкрепа.

- (23) Засиленото предоставяне на услуги в областта на образованието и обучението и по-добре квалифицираната работна ръка също силно ще подкрепят възстановяването и ще насърчат приобщаващия и устойчив растеж в средносрочен план. В България все още има поле за подобряване на качеството на образованието и обучението, на съответствието им с нуждите на пазара на труда и на приобщаващия им характер. България е сред държавите членки, в които социално-икономическото положение има най-голямо влияние върху резултатите от обучението. Приобщаването на ромите в образованието продължава да бъде предизвикателство, като делът на преждевременно напускащите училище е особено висок сред тях и в селските райони. Общото ниво на цифровите умения на населението (16—74 г.) е ниско, включително и сред младите хора (16—19 г.). Подобряването на цифровите умения, например чрез повече образователни степени и учебни програми, съобразени с информационните технологии, би могло да помогне за адаптирането към промените на пазара на труда, произтичащи от цифровизацията, и към необходимостта да се работи от разстояние в цифрова среда. В същото време 11 % от учениците все още не разполагат с компютри и/или достъп до интернет, а 2 000 учители — с компютри. Ето защо осъществяването в момента дистанционно обучение е свързано с риск от влошаване на вече големите неравенства в областта на образованието и обучението: подобряването на цифровите умения на всички ученици и на достъпа им до подходяща техническа инфраструктура би имало положително дълготрайно въздействие върху достъпа им до образование, по-специално за уязвимите групи, включително ромите, като по този начин ще допринесе за намаляването на високия процент на преждевременно напускащите училище сред тях.
- (24) Кризата подчерта стратегическото значение на ефективната публична администрация и на доброто функциониране на цифровото управление, включително електронното здравеопазване и електронните обществени поръчки. ЕС подкрепи реформите в тази област, но тяхното изпълнение напредва твърде бавно и това се отрази отрицателно на ефективността на публичния сектор по време на периода на ограничителните мерки. Поради това България изостава в предоставянето на електронни услуги и тяхното ползване от гражданите и предприятията следва да се насърчи. Проблемите в областта на киберсигурността и сигурността на критичната инфраструктура също трябва да бъдат изцяло разрешени. В бъдеще ефективната публична администрация ще бъде от ключово значение за осигуряване на навременното и ефективно

изпълнение на мерките за възстановяване. Сътрудничеството и координацията на всички равнища на управление, включително по отношение на обществените поръчки и концесиите, както и по отношение на наблюдението на пазара, продължават да бъдат особено важни. По-голямата регулаторна предвидимост и стабилност, ефективният контрол върху изпълнението на политиките и намаляването на административната тежест ще подобрят бизнес средата и ще насърчат инвестициите, което ще окаже положително въздействие върху темпа на възстановяването.

- (25) За да се стимулира икономическото възстановяване, ще бъде важно да се даде приоритет на готови за изпълнение публични инвестиционни проекти, както и да се стимулират частните инвестиции, включително чрез съответни реформи. Кризата изведе още повече на преден план значението на цифровизацията и иновациите — области, в които резултатите на България, и по-специално на нейните малки и средни предприятия (МСП), са много под средните за ЕС. Важен пример за този проблем е планираното разпределение на първите ленти от радиочестотния спектър за нуждите на 5G, което не е достатъчно за осигуряването на своевременно и ефективно предоставяне на 5G услуги. Остава необходимо да се решат познатите проблеми в областта на научните изследвания и в системата на висшето образование, като например тяхната разпокъсаност, слабото финансиране и ограничения трансфер на знания и технологии. В същото време икономиката на България е с най-интензивното използване на ресурси и енергия и с най-високите емисии на парникови газове в ЕС, а нуждите от инвестиции в областта на енергетиката и декарбонизацията за улесняване на прехода към неутралност по отношение на климата са съществени, както е описано в Интегрирания план на България в областта на енергетиката и климата.
- (26) Мерките за трансформиране, насочени към преодоляване на високата енергоемкост на България, прекомерната зависимост от изкопаеми горива и неефективното използване на енергията и ресурсите, са на много ранен етап. В националния план в областта на енергетиката и климата се подчертава ангажиментът на България да декарбонизира икономиката си до 2050 г. в контекста на Европейския зелен пакт, но се заявява също намерението на страната да запази зависимостта си от местните източници на лигнитни въглища до 2050 г. и след това. Покритието и качеството на транспортната инфраструктура в България остават под средното ниво за ЕС, а трансевропейската транспортна мрежа все още не е завършена. Мрежата от мултимодални платформи, някои железопътни и пътни участъци, както и европейските системи за управление на железопътния трафик и интелигентните транспортни системи все още не са достатъчно развити. Необходимо е да се обърне внимание на важни въпроси, свързани с околната среда, тъй като те засягат устойчивия растеж и създават допълнителни рискове за здравето по време на кризата, свързана с COVID-19. България е сред държавите членки с най-много смъртни случаи, причинени от замърсяването, а управлението на отпадъците и спазването на задълженията за събиране и пречистване на градските отпадъчни води продължават да бъдат предизвикателство. Програмирането на Фонда за справедлив преход за периода 2021—2027 г. би могло да помогне на България за посрещането на някои от предизвикателствата, свързани с прехода към неутрална по отношение на климата икономика, по-

специално на териториите, обхванати от приложение Г към доклада за страната⁸. Това ще позволи на България да използва този фонд по най-добрия начин.

- (27) Наличието на ефективно функционираща рамка за несъстоятелност ще бъде от важно значение за възстановяването на реалната икономика след кризата, свързана с COVID-19, която може да доведе до значително увеличаване на броя на фалитите. Тази рамка би улеснила и по-бързото реструктуриране на необслужваните кредити, като по този начин ще се ограничи по-нататъшното им натрупване. В същото време неефективността на рамката за несъстоятелност води до бавно и скъпо струващо производство по несъстоятелност. През юни 2019 г. беше приета пътната карта за рамката за несъстоятелност и бяха установени съответните пропуски. България започна изпълнението на този план и подготвя последващи стъпки, включително законодателни промени и дейности за изграждане на капацитет.
- (28) През 2019 г. България прие няколко закона с цел транспониране на Четвъртата и Петата директива относно борбата с изпирането на пари, чието прилагане все още предстои. Наскоро приключилата национална оценка на риска показва, че са налице недостатъци, изискващи спешни мерки, за да се предотвратят изпирането на пари и финансирането на тероризма. Все още не са оценени по подходящ начин рисковете, свързани със схемите за предоставяне на гражданство срещу инвестиции и с виртуалните активи. Трябва да бъдат разработени и изпълнени действия за ефективно прилагане на рамката за борба с изпирането на пари от страна на задължените субекти. Ефективността на изпълнението и прилагането на рамката за борба с изпирането на пари е ограничена, а използването на финансово разузнаване е недостатъчно.
- (29) Докато настоящите препоръки са насочени към справяне със социално-икономическото въздействие на пандемията и улесняването на икономическото възстановяване, специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., приети от Съвета на 9 юли 2019 г., обхващаха също реформи, които са от съществено значение за справяне със средносрочните и дългосрочните структурни предизвикателства. Тези препоръки продължават да бъдат актуални и ще продължат да бъдат наблюдавани през целия годишен цикъл на европейския семестър през следващата година. Това се отнася и за препоръките относно свързаните с инвестициите икономически политики. Тези препоръки следва да бъдат взети предвид при стратегическото програмиране на финансирането по линия на политиката на сближаване за периода след 2020 г., включително за смекчаващи мерки и стратегии за премахване на мерките, свързани с настоящата криза.
- (30) Българските банки като цяло са рентабилни и с висока капитализация. Въпреки известно намаление през последните години, съотношението на необслужваните кредити, което през третото тримесечие на 2019 г. възлиза на 7,2 %, продължава да бъде сред най-високите в ЕС, особено за нефинансовите предприятия и за местните банки, като продължава да е важно да бъдат положени допълнителни усилия за насърчаване на функциониращ вторичен пазар на необслужваните кредити. От края на 2018 година провизирането на необслужваните кредити намалява, понякога съпроводено с недостатъчно провизиране на необслужвани кредити с голямо забавяне на обслужването. Всеобхватната оценка, извършена от Европейската централна банка, разкри необходимостта от увеличаване на

⁸

SWD(2020) 501 final.

капитала на две банки. Рекапитализацията е в процес на финализиране. Засиленото предоставяне на ликвидност от страна на банките с цел смекчаване на въздействието на кризата, свързана с COVID-19, и възобновяване на икономическия растеж следва да бъде съчетано с прилагането от страна на банките на оценка на кредитния риск и благоразумни кредитни стандарти, добри практики за оценяване и точно докладване на всяко влошаване на качеството на активите.

- (31) Комисията следи напредъка на България в областта на съдебната реформа и борбата с корупцията в рамките на механизма за сътрудничество и проверка (МСП). В последния доклад по МСП от октомври 2019 г. се отбелязва, че постигнатият от България напредък е достатъчен за изпълнението на ангажиментите на страната, поети към момента на присъединяването ѝ към ЕС. България проведе мащабна реформа на своята правна уредба за борба с корупцията. За да се изгради обществено доверие обаче, е необходимо постигането на стабилни резултати по отношение на окончателните присъди по дела за корупция по високите етажи на властта. Освен това продължават да са налице редица предизвикателства, по-специално гарантирането на ефективни наказателни разследвания, уравнивяването на натовареността между съдилищата и рационализирането на местните прокуратури. Тези въпроси са предмет на мониторинг по механизма за сътрудничество и проверка. В рамките на този механизъм Комисията продължава да наблюдава съдебната реформа и борбата с корупцията в България. Ето защо тези области не са включени в специфичните за държавата препоръки за България, но са важни за развитието на благоприятна социално-икономическа среда в страната.
- (32) Европейският семестър осигурява рамката за непрекъсната координация на политиките в областта на икономиката и заетостта в Съюза, която може да допринесе за постигане на устойчива икономика. Държавите членки направиха преглед на напредъка по изпълнението на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР) в своите национални програми за реформи за 2020 г. Гарантирайки цялостното изпълнение на препоръките по-долу, България ще допринесе за напредъка към постигането на ЦУР и за общите усилия за осигуряване на конкурентоспособна устойчивост в Съюза.
- (33) В рамките на европейския семестър за 2020 г. Комисията направи цялостен анализ на икономическата политика на България и го публикува в доклада за страната за 2020 г. Тя извърши и оценка на конвергентната програма за 2020 г., на националната програма за реформи за 2020 г. и на последващите действия във връзка с препоръките, отправени към България през предходните години. Комисията взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива фискална и социално-икономическа политика в България, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на Съюза предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Съюза чрез принос на равнището на Съюза към бъдещите решения на държавите членки.
- (34) С оглед на тази оценка Съветът разгледа конвергентната програма за 2020 г., като становището му⁹ е изразено по-специално в препоръка 1 по-долу,

⁹ Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.

ПРЕПОРЪЧВА на България да предприеме следните действия през 2020 и 2021 г.:

1. В съответствие с общата клауза за дерогация, да предприеме всички необходими мерки за ефективно справяне с пандемията, поддържане на икономиката и подпомагане на последващото възстановяване. Когато икономическите условия позволяват това, да провежда фискални политики, насочени към постигане на благоразумни средносрочни фискални позиции и гарантиране на устойчивостта на дълга, като същевременно засили инвестициите. Да мобилизира достатъчно финансови ресурси за укрепване на устойчивостта, достъпността и капацитета на здравната система и да гарантира балансирано географско разпределение на здравните работници.
2. Да осигури подходяща социална закрила и основни услуги за всички и да засили активните политики по отношение на пазара на труда. Да подобри достъпа до работа от разстояние и да насърчи цифровите умения и равния достъп до образование. Да отстрани недостатъците по отношение на адекватността на схемата за минимален доход.
3. Да рационализира и да ускори процедурите за предоставяне на ефективна подкрепа за малките и средните предприятия и самостоятелно заетите лица, като гарантира също така, че те имат непрекъснат достъп до финансиране и гъвкави условия за плащане. Да даде приоритет на готови за изпълнение публични инвестиционни проекти и да стимулира частните инвестиции, за да се ускори икономическото възстановяване. Да съсредоточи инвестициите в областта на зеления и цифровия преход, по-специално в областта на чистото и ефективно производство и използване на енергията и ресурсите, екологичната инфраструктура и устойчивия транспорт, като допринася за постепенната декарбонизация на икономиката, включително във въгледобивните региони.
4. Да сведе до минимум административната тежест за предприятията чрез подобряване на ефективността на публичната администрация и укрепване на електронното управление. Да гарантира ефективното функциониране на рамката за несъстоятелност. Да увеличи усилията за осигуряване на адекватна оценка и намаляване на риска, ефективен надзор и прилагане на рамката за борба с изпирането на пари.

Съставено в Брюксел на година.

*За Съвета
Председател*